

JURIDISCHE HANDVATTEN VOOR JEUGDHULPVERLENERS OVER ALCOHOL EN ANDERE DRUGS.

FAQ 3 - Wat als een begeleider vaststelt dat een jongere drugs of andere schadelijke substanties bezit gebruikt of dealt?

Pedagogische reactie

Als jeugdhulpverlener mag je bezit, gebruik of dealen van drugs door minderjarigen niet toelaten. Opvoeden houdt ook **normbevestiging** in: op maatschappelijk strafbare feiten moet gereageerd worden. De jeugdhulpverlening moet het drugbezit, -gebruik en -dealen afkeuren en indien mogelijk doen stoppen.

De **jeugdhulpverlener** is geen politieagent en staat niet in voor het opsporen en vervolgen van misdrijven. De primaire reactie is dan ook een pedagogische reactie, rekening houdend met de grenzen van de **wettelijk bepaalde zwijgplicht** tegenover ouders, politie, parket en zelfs de rechterlijke macht.¹ Daarop zijn wel een aantal uitzonderingen mogelijk, situaties waarin jeugdhulpverleners toch informatie kunnen doorgeven. Voor een overzicht zie de [Poster Beroepsgeheim](#) van [SAM steunpunt Mens en Samenleving](#).²

De **eerste piste** is om in gesprek te gaan met de jongere en in de begeleiding te werken aan gedragsverandering of een extern (vrijwillig) drughulpverleningstraject op te starten. Daarnaast kan een verhoogd toezicht of een striktere opvolging georganiseerd worden.

De drugs of andere middelen kunnen door de jeugdhulpvoorziening in beslag genomen worden en **anoniem overhandigd** worden aan de politie als het over illegale zaken gaat. Dit is zo opgenomen in artikel 15/3 van het Decreet Rechtspositie Minderjarige (DRM), (zie ook FAQ 1 over kamer doorzoeken en fouilleren en FAQ 2 over wat doen met gevonden drugs).³

Er is een **omzendbrief vanuit de parketten-generaal** opgesteld over het anoniem ontvangen van drugs door de politie.⁴ Deze vermeldt letterlijk:

“Wanneer verdovende middelen ontdekt worden in een context die onder het beroepsgeheim valt (bijvoorbeeld bij een patiënt in een ziekenhuis), kan degene die door het beroepsgeheim gebonden is deze substanties aan een politiedienst bezorgen door enkel zijn eigen identiteit te vermelden en door aan te geven dat hij weigert de identiteit van betrokkene vrij te geven omwille van zijn beroepsgeheim. Dit zal zo in een gewoon proces-verbaal opgetekend worden, waarna de substanties in beslag genomen worden.

Bij ontvangst van het proces-verbaal beoordeelt de procureur des Konings het bestaan van het beroepsgeheim en neemt, naargelang deze beoordeling, alle door hem nuttig geachte maatregelen.”

¹ Artikel 7 Decreet Integrale Jeugdhulp.

² Wie meer wil weten over de basics van beroepsgeheim: zie Wegwijzers beroepsgeheim op <https://www.law.kuleuven.be/isr/beroepsgeheim>.

³ Voor meer info zie ook: [e-learning over kamer doorzoeken en fouilleren](#), [fouilleren op verboden voorwerpen](#), [drugs op de kamer? Niet toegelaten](#), [kamer doorzoeken](#).

⁴ COL 15/2015, herzien in 2018: <https://www.om-mp.be/nl/article/persbericht-herziening-col-152015>.

Op basis van deze omzendbrief bestaan er goede praktijken waarbij er door de voorziening zelf wel wordt bijgehouden bij welke jongere de substanties werden aangetroffen, maar de identiteit niet wordt opgenomen in het PV.

De hulpverlening kan volgens de eigen regels schakelen naar **aanklampende hulp** ten opzichte van de jongere die drugs gebruikt. Dit kan door bij verontrusting een gemandateerde voorziening (ondersteuningscentrum jeugdzorg (OCJ)) in te schakelen. Bij jongeren die al door het OCJ of de jeugdrechtbank worden opgevolgd, kan dit door in een **evolutieverslag** aan de verwijzer te vragen om een meer aangepaste maatregel.

Ouders van de minderjarige betrekken

Het **ouderlijk gezag** laat toe dat de jeugdhulpverlener het beroepsgeheim doorbreekt, om ouders te informeren over opvoedingsaspecten waarbij zij een belangrijke rol kunnen spelen. Het ouderlijk gezag omvat een geheel van bevoegdheden die ouders kunnen laten gelden ten aanzien van hun minderjarige kinderen, waaronder het recht op informatie.⁵ Voor adolescenten is het leren omgaan met (het verbod op) verdovende middelen een aspect waar ouders (nog) een rol in spelen. Het ouderlijk gezag is immers doelgebonden, in functie van de groei naar zelfstandigheid van de minderjarige. Het ouderlijk gezag dooft uit naargelang de minderjarige zelf meer in staat is om doordachte beslissingen te nemen.⁶ Het feit dat ze burgerlijk aansprakelijk zijn voor hun minderjarige kinderen, is ook een mogelijke reden om hen niet in het ongewisse te laten.⁷

Als ouders een **constructieve rol** kunnen opnemen in de begeleiding van hun minderjarig kind, kan de hulpverlener hen dus inschakelen. Daarbij moet de begeleiding wel afwegen of de jongere zich mogelijk terecht **verzet** tegen het delen van bepaalde informatie met diens ouders, en dat hun tussenkomst meer kwaad dan goed zou doen. Een jongere kan zich verzetten op basis van artikel 23 van het DRM.

En wat met andere zorgfiguren?

Een jongere in begeleiding is geen geïsoleerd persoon. Hij of zij maakt deel uit van een gezin en familie, een vriendenkring, een buurt,... Dit brengt met zich mee dat onder bepaalde voorwaarden onthulling van vertrouwelijke informatie door de hulpverlener aan personen uit de naaste omgeving van het kind mogelijk is. Deze mogelijkheid is ruimer dan enkel om reden van ouderlijk gezag en/of de handelingsonbekwaamheid van de minderjarige: het gaat om personen die de jongere tot steun zijn in het stoppen met het middelengebruik. De categorie van personen aan wie de informatie kan worden meegedeeld is dan ruimer dan enkel de ouders.

Het delen van de informatie moet in het **belang** van de jongere zijn. De jongere moet duidelijk weten **welke informatie er aan wie** wordt doorgegeven. Toestemming voor het doorgeven van de informatie kan ook schoorvoetend: als de jongere zich daartegen niet uitdrukkelijk verzet. Soms kan uit diens gedragingen (stilzwijgende) toestemming worden afgeleid. Als hulpverlener stimuleer je in de eerste plaats de jongere zelf om de informatie bekend te maken aan het netwerk dat hem of haar zal ondersteunen.

⁵ Daarover lees je meer op Jeugdrecht.be, [Ouderlijk gezag en omgangsrecht](#).

⁶ Daarover lees je meer op Jeugdrecht.ge, [Ouderlijk gezag en beroepsgeheim](#).

⁷ Daarover lees je meer op Jeugdrecht.be, [Wie betaalt de schade?](#).

In die situaties waarbij het stilzwijgen van de hulpverlener **gevaar** oplevert voor de familieleden of omgeving (of de jongere zelf), kan de hulpverlener zich beroepen op de notie '**noodtoestand**' als rechtvaardigingsgrond om het beroepsgeheim te doorbreken ten voordele van de bedreigde personen (bijvoorbeeld een jongere heeft concrete plannen voor brandstichting). Een vertrouwenspersoon of een andere hulpverlener kan ook worden aangesproken, als dat de dreiging kan wegnemen.

Indien er sprake is van een **cliëntstelsel** (bijvoorbeeld bij gezinsbegeleiding) is het belangrijk dat de hulpverlener van meet af aan de jongere en de gezinsleden op de hoogte brengt dat contextuele informatie kan worden gebruikt in de relatie met de andere betrokkenen.⁸ Iedere betrokkene moet de mogelijkheid hebben om de hulpverlener over bepaalde zaken in vertrouwen te nemen, met de garantie dat de hulpverlener deze informatie geheim houdt.

Verslaggeving in het kader van de jeugdhulp

De jeugdhulpverlening zal in het kader van **evolutieverslagen** aan de verwijzers – hetzij een gemandateerde voorziening (OCJ), hetzij de (sociale dienst bij de) jeugdrechtsbank – kunnen beschrijven **welke drugproblematiek** er bij de jongere speelt en welke aanpassingen er daarop in de hulpverlening gebeurden. Als het gaat om steeds ernstiger gebruik of bezit, kan de begeleiding in het verslag ook aangeven welke maatregel aan de verwijzer wordt voorgesteld of gevraagd om het gebruik of bezit tegen te gaan.

Bij vrijwillige jeugdhulp (zonder verwijzer) kan de begeleiding omwille van **verontrusting** een **gemandateerde voorziening** inschakelen volgens de regels van het decreet integrale jeugdhulp.⁹

Parket (of politie?) inschakelen

Slechts bij ernstig gevaar of onhoudbare situaties die om een optreden van justitie vragen, zal de hulpverlening overwegen om het beroepsgeheim te doorbreken, met melding van een misdrijf in hoofde van een bepaalde jongere bij politie of parket (procureur des Konings). Het is de bedoeling dat het misdrijf gestopt wordt.

Een aantal wettelijke bepalingen laten toe om **het parket** in te lichten (aangifte of melding te doen).

1. Kan de consulent **het parket** inschakelen?

De **consulenten** kunnen (omdat zij ambtenaren zijn) eventueel een aangifte doen **bij het parket** op basis van artikel. 29 van het Wetboek van Strafvordering. Deze bepaling gaat over aangifte doen bij het **op de hoogte zijn** van een ernstig misdrijf. Ook de jeugdrechtsbank kan op grond van dezelfde bepaling het misdrijf onder de aandacht van het parket brengen, zodat er een vordering op basis van een jeugddelict kan volgen. Voor jeugdhulpverleners in de gesubsidieerde voorzieningen staat die mogelijkheid NIET open. Zij zijn immers geen ambtenaren.

⁸ Contextuele gegevens zijn gegevens die niet enkel over de minderjarige gaan maar ook over andere personen binnen het cliëntstelsel.

⁹ Hierover lees je meer op Jeugdrecht.be, [verontrust over een kind](#).

2. Kan de begeleider **het parket inschakelen**?

- Ja, op grond van artikel 30 Wetboek van Strafvordering

Artikel 30 van het Wetboek van Strafvordering stelt: *“Ieder die **getuige** is geweest van een aanslag, hetzij tegen de openbare veiligheid, hetzij op iemands leven of eigendom, is eveneens verplicht daarvan bericht te geven aan de **procureur des Konings**, hetzij van de plaats van de misdaad of van het wanbedrijf, hetzij van de plaats waar de verdachte kan worden gevonden.”*

Deze bepaling wordt niet strafrechtelijk gesanctioneerd. **Het is een aangifterecht, geen verplichting.** Houders van een beroepsgeheim geven dan ook de voorkeur aan hun beroepsgeheim: de (wel) strafrechtelijk gesanctioneerde zwijgplicht. Maar op basis van dit artikel mogen ze wel spreken. Denk aan de situatie waarin er sprake is van een ernstig misdrijf en het onmogelijk wordt om nog hulp te verlenen zonder reactie op dat misdrijf door de bevoegde instanties. Bij deze afweging is het ook altijd belangrijk om rekening te houden met een toekomstige beroepsuitoefening in vertrouwen.

De begeleider is **niet verplicht** om te spreken, want het beroepsgeheim primeert. Soms weegt de mogelijke schending van het vertrouwen niet op tegen een (beperkt) gevaar voor anderen. Dit is een teambeslissing, die men best niet individueel neemt.

Samengevat kan het over volgende situaties gaan:

- **Louter druggebruik of drugbezit** is geen aanslag tegen het leven. **Dealen of gevaarlijk gedrag** (naalden laten rondslingeren) kan wel een dermate ernstig misdrijf vormen dat de lopende hulpverlening niet meer verder kan. In dat geval kan een reactie op het delict noodzakelijk zijn, of kan het nodig zijn om door te schakelen naar gedwongen jeugdhulp.
- De hulpverlener kan **enkel aan het parket** melden (niet aan de politie).
- Alleen de **feiten die door de begeleider zelf zijn vastgesteld** (men is ‘getuige’) mogen worden gemeld.

- Ja, op grond van artikel 458bis Strafwetboek

Naast de twee meldingsrechten uit het Wetboek van Strafvordering, is er ook **artikel 458bis Strafwetboek**.

Dit artikel laat toe om onder volgende voorwaarden aangifte te doen bij de procureur des Konings (niet de politie):

- Je hebt kennis van een **ernstig misdrijf** op minderjarige of andere kwetsbare personen.

Er is een misdrijf geweest. Je weet als hulpverlener dat er een bepaald specifiek misdrijf, uit de lijst in artikel 458bis Strafwetboek is gebeurd. Dit gaat om ernstige misdrijven die raken aan de **psychische of fysieke integriteit** van de slachtoffers. Het gaat om misdrijven zoals kindermishandeling, verwaarlozing, seksueel misbruik, eengerelateerd geweld, partnergeweld, voyeurisme, grooming,....

Het moet gaan om een misdrijf op een **minderjarige of kwetsbaar persoon**. Met kwetsbare personen worden zwangere vrouwen, ouderen, slachtoffers van partnergeweld, personen met een handicap, of ‘andere onvolmaaktheden’ bedoeld.

Hoe je kennis hebt over het misdrijf: van het slachtoffer zelf, van derden, van de dader,... is niet van belang. Wel moet je een **solide basis** hebben vooraleer je je beroepsgeheim gaat doorbreken. Is de informatie die je kreeg van een betrouwbare bron? Kan je op die basis inschattingen maken rond mogelijk gevaar?

- Je schat in dat er **nog gevaar is**.

Het moet gaan om een ernstig, dreigend gevaar voor het slachtoffer of aanwijzingen van een gewichtig en reëel gevaar voor andere minderjarigen en kwetsbare personen, en je bent **niet in de mogelijkheid** om zelf of samen met anderen voor veiligheid te zorgen.

Kan je zelf nog hulp bieden om het gevaar te voorkomen? Eventueel door andere partners in de vrijwillige hulpverlening te betrekken? Of door de gemandateerde voorziening te betrekken?

Als die vrijwillige hulpverlening niet meer mogelijk blijkt, je de veiligheid van de kwetsbare persoon niet kan garanderen of dringend ingrijpen noodzakelijk wordt, dan is het mogelijk om in het belang van het mogelijke slachtoffer de **stap naar het parket** te zetten.

Artikel 458bis Strafwetboek biedt je de mogelijkheid om **aangifte** te doen bij het parket (niet de politie) om je slachtoffer of mogelijke andere slachtoffers te beschermen.

Het is **een mogelijkheid**, geen plicht. Maar als iemand in acuut en groot gevaar is, moet je wel hulp bieden. Hulp bieden kan ook betekenen dat je zelf hulp biedt of samen met anderen. Je moet **handelen**. Soms zal dat betekenen dat je de stap zet naar het parket omdat je anders het gevaar niet kan stoppen.

Het artikel 422bis Strafwetboek bestraft immers wie geen hulp biedt aan een persoon in nood. Dat artikel heeft het over een **onmiddellijk gevaarlijke situatie** (bijvoorbeeld iemand is aan het verdrinken). Daarover meer in FAQ 4.

3. Kan de politie gecontacteerd worden?

De **politie** contacteren kan slechts als hun optreden noodzakelijk is om onmiddellijk de orde te herstellen en om acuut gevaar dadelijk te stoppen. Denk aan situaties waar een misdrijf aan de gang is, er gevaar is voor de openbare orde en het nodig is om de integriteit onmiddellijk te beschermen. Enkel de politie heeft de wettelijke bevoegdheid om dwangmaatregelen ('harde middelen') uit te oefenen, onder andere op basis van artikel 14 en volgende van de Wet Politieambt.

Extra informatie

1. Jeugdrecht.be artikels:

- [ouderlijk gezag en beroepsgeheim](#)
- [drugs op de kamer? niet toegelaten!](#)
- [kamer doorzoeken](#)
- [ouderlijk gezag en beroepsgeheim](#)
- [wie betaalt de schade?](#)
- [ernstig verontrust in een kind](#)

2. [Wegwijzers beroepsgeheim ISR KULeuven](#)

3. [COL 5/2015 Procureurs-generaal](#)

Colofon

Auteurs: Min Berghmans en Elodie Decorte, juridisch medewerkers,
SAM steunpunt Mens en Samenleving

Lay-out: VAD

Foto: Pexels

V.u.: H. Peuskens, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

© 2025

VAD, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

T 02 423 03 33 | vad@vad.be | www.vad.be

Ondernemingsnummer: 0424.327.587 | RPR Brussel

